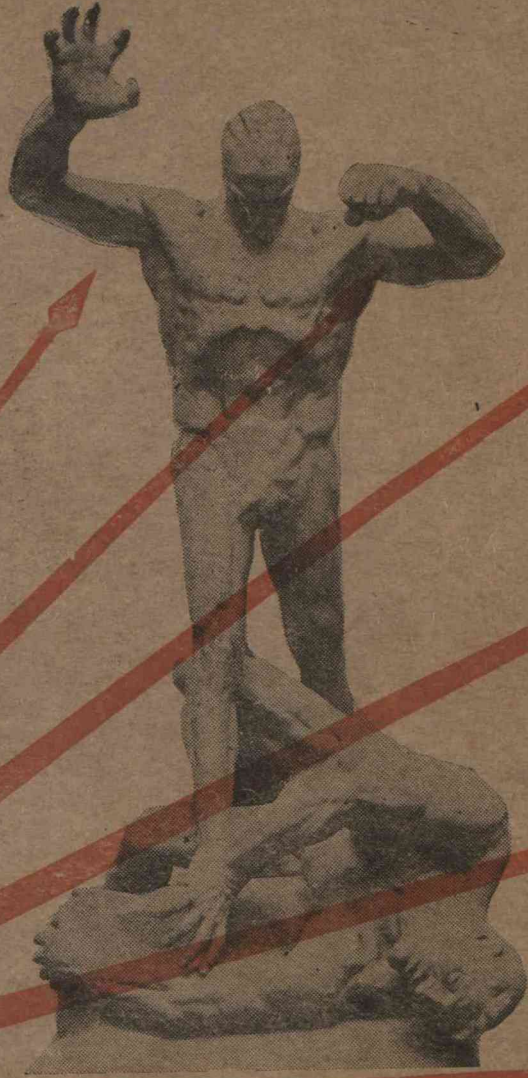

Murat molla kütüphanesi
İstanbul

134

TASPINAR

Sayı : 42

29 - NİSAN - 1936

73/5/1936

İÇİNDEKİLER.

Yüce İsmet İnönü'nün Söylevi.	
Afyon Büyük Utku Anıtı İçin.	Ali Çetinkaya.
İlbay Evrendileğin Söylevi.	
Halkevi Başkanı Galip Demirer'in Söylevi.	
Afyonluların Anıtı.	K. Nami Duru.
23 Nisanın Manası.	Y. Mazhar Âren.
Afyonlu Büyük Ozan.	E. Âli Gökpinar.
Afyon Kaplıcaları.	B. Görktan.
Utku Anıtı Açılma Töreni.	* * *

ABONE :

Seneliği [120] kuruş. Abone için Halkevine baş vurmalıdır.

İmtiyaz sahibi : Ahmet Sami.

Neşriyat müdürü : Sami Akyol.

Basıldığı yer : Afyon - Doğan Basımevi.

OSMAN FERİT SAĞLAM'IN
TÜRK TARİH KURUMUNA
ARMAĞANIDIR

TAŞPINAR

Cilt : 4.

Sayı. 42.

Afyon Halkevi Tarafından
Her ayın ondokuzunda çıkarılır.

İdare Yeri : Afyon Halkevi.

29 Nisan 1936.

Sevgili Büyüğümüz **İsmet İnönü** nün
Utku Anıtının Açılma Töreninde
Buyurdıkları Tarihsel Söylevlerle
Dergimizin Başı Onurlanıyor.

“ — Aziz vatandaşlar, önünde toplandığımız anıt özel manalı yüksek bir belgedir. Bnnunla beraber büyük Türk ulusunun bir lahza kendisini toplayarak düşünmesini dilerim. Karşınızdaki timsal, her her hangi bir harbin zaferini ebediyete götürmekten daha yüksek ehemiyeti haizdir. Bu, bir askerî seferin neticesinden başka bir şey ifade eder. Bu, Türk kurtuluşunun hakikî remzidir. Türk kurtuluşu, büyük ulusumuz aleyhinde her hududtan koca bir dünyanın hücumuna karşı Türk milleti ile ilgisini kaybetmiş ve haricî müstevlilerle beraber olmuş bir idareye karşı, Türk milletin fikirlerini kalın duvarlar içinde hapseden kurunuvusta zindanlarına karşı, istiklâl sonucu olarak tahakkuk etmiştir. Milletin asırlar süren ıztırapları burada durmuş, haricî âlemin bitip tükenmez zulüm ve istilâları Kocatepeyi aşarak Afyon ovasına indiğimiz gündenberi devrilip yıkılmıştır. Türklerin Afyon ovasına inmek hamleleri ergenekon efsanesini 20 inci asırda tahakkuk ettiren hakikî bir tezahürdür.

Vatandaşlar, kurtuluş, Türk milletin kendi eseridir. Türk milletin kendi bağrından yetiştirdiği en büyük evlâdının etrafında yekpare olarak başardığı bir varlık mücadelesidir. Türk milletin istikbalce uğrayacağı tehlikeler karşısında nasıl hareket etmesi gerektiğini öğreten bir tecrübe haznesidir.

Dünyanın ufukları yeniden çok bulutlu olmuştur. Bu karanlıklar içinde hiç olmazsa bu nesil hayatı için barış ve iyi geçim ümidi çıkacak mı? Bunu yakın günlerde göreceğiz. Yeni Türkiye, doğduğu gündenberi milletlerin barışı için çalıştı. Dün kahramanca vuruştığı milletlerle bugün yakın ve samimî dostluklar kurdu. Bu örnek dünyanın diğer bölgelerinde çok görülüyor. Bugünkü arsiulusal kaygular bize hemen yakından temas etmez. Fakat insanlığın düşünüş ve geçim tarzına yakın zamanda yeni bir istikamet bulunmazsa, insanlığın talii yaman olacaktır.

Şimdi, Türk milletinin iradesini bir daha söylemek için bu toplantıdan istifade etmek isterim. Milletler arasında emniyet, her millet için ve umumî sulh için müsterek ve amelî olmalıdır. Mümkün olduğu kadar geniş ölçüde ve mümkün olduğu kadar geniş saha için barış ve güvenlik tetbirleri bulmağa çalışalım. Yoksa büyük bir sahayı yangına maruz bırakıp bir kaç parça evi kurtarmağa çalışmak boş bir hülyadır.

Eğer bu insanî ideallerimize rağmen bu geniş Türk vatanı yeniden bir tehlikeye uğrarsa, Türk kurtuluşunun ilk günlerinde olduğu gibi vatan müdafaasını kadın ve çocuk bütün millete ait bir vazife olarak kabul edeceğiz. Bütün millet Başbuğ Atatürk'ün etrafında yekpare olarak onun emrinde ve onun zafer yolunda hareket edeceğiz.

Edecek miyiz? Cevap veriniz, bütün dünya çımlasın. (Elbette Atatürk'ün yolunda gideceğiz, her fedakârlığı yapacağız sesleri) Ben de size cevap vereyim: Yeni tehlikelere karşı da muhakkak muzaffer olacağız. Büyük bir milletin kendi kudretinden ve kendi fedakârlığından emin olması onun arsiulusal âlemde faydalı olması için feyizli bir kaynaktır. Türkler anıtın önünden Türk milletinin müdafaası içine bütün varlıklarını feda etmek aşkını yüreklerinde tazeleyerek geçeceklerdir. „

Afyon Büyük Vtku ANITI İÇİN

Ali Çetinkaya.

Afyon Saylavı ve Nafia Bakanı

Geçen ay, 24-Mart-1936 günü Afyon'da törenle açtığımız anıt, zahirde İstiklâl harbinin son kurtuluş günlerini ve Afyon halkının minnet duygularını ifade etmek için kurulmuş olmakla beraber, hakikatta garp âleminin asırlardan beri devam edegelen tecavüz hamlelerinin ve şarka doğru olan istila emellerinin (Emperyalizminin) 1922 Ağustosunda vukubulan Afyon—Dumlupınar meydan muharrebesinin tam zaferile kırılmış olduğunu ve bu kadar büyük ve şamil bir mana ile askerî ve millî tarihimizin bu dönüm noktasını işaret eden bir sembuldür.

Anıtın Bir Cephesindeki Kabartma;

İstilâ ordusunun esaret ayakları altında kalmış olan Afyon'un ve Afyon halkının 27-Ağustos-1922 de millî ordumuz tarafından kurtarıldığını ve mukaddes bayrağımıza kavuştuklarını.

Diğer Cephesindeki Kabartma;

Millî Ordunun Başkumandanı Kamâl Atatürk'ün, beraberinde Garp Cephesi Kumandanı Genaral İsmet İnönü ve Erkânı Harbiye Reisi Maraşal Fevzi Çakmak olduğu halde 28-Ağustos-1922 de Afyon'a girdiğini ve anıtın karşısında bulunan Uray binasında masa başında, Kalecik dağlarındaki mevzilerinden sökülüp atılmış olan bozgun düşman kuvvetlerinin takip edilerek esir edilmeleri tedbirlerini harita üzerinde mütelea ettiklerini tasvir etmektedir.

Diğer Üçüncü Cephesindeki Kabartma;

Dumlupınarda tutunmak istiyen düşman kuvvetlerinin son bir darbe ile bozulup ezildiğini;

Dördüncü Cephesindeki Kabartma ise;

Muzaffer Başkumandan Kamâl Atatürk'ün portresini göstermektedir.

Bu kabartmalardan teşekkül eden kaide üzerindeki anıt ta, top yekûn olarak, galip Türk milletinin ve millî ordusunun bütün asabiyet ve heyecanile mütecaviz ve müstevli düşmanın göksüne basarak onu nasıl yere serdiğini Atatürk'ün sima ve şahsiyetinde temsil etmektedir.

Anadolu coğrafi tabirile küçük asya, devir, devir büyük medeniyetler yaşamış, şark ve garp milletlerinin karşılıklı akınlarında ve istilâ hareketlerinde geçit yolu olmuş, Türkün öz vatanıdır.

Bir zamanlar orta asyadan Anadoluya akup gelmiş olan osmanlı Türkleri buralarda, eski tarihlerde doğmuş ve Türk olarak kalmış olan ırkdaşlarıyla birleşerek büyük Osmanlı devletini kurdukları ve bu devletin mütemadiyen artan kudret ve şevketile iki üç asır zarfında Küçük Asyayı ve Arabistanı idaresi altına aldığı gibi diğer taraftan Şimalî Afrika ve Cenubi Avrupayı da istila ederek acunun en büyük imparatorluğu haline gelmiş olduğu malûmdur. Fakat bu büyük imparatorluğu idare eden büyük hükümdarların devirleri geçtikten sonra Osmanlı handanının idaresi bozulmuş, a bir taraftan Balkanlara doğru inmeğe zorlayan Avustury İmperetoruğu diğer taraftan Karadenize inmeğe çalışan Rus Çarlığının önünde bir türlü tutunamıyarak, yavaş yavaş Avrupa kıtasından çekilmiye başlamıştı. 1699 Tarihinde akdedilen Karlofçe muahedesile, bu tarihe kadar elde etmiş olduğu toprakları terk etmeğe mecbur kalarak devamlı rücat hareketleriyle imparatorluğun yıkılmasına ve dağılmasına doğru bir inhitata yüz tutmuştu ve gösterdiği bu siyasî arazından dolayı Avrupa kendisine "Hasta Adam,, ünvan ve teşhisini koymuştu.

Son 19 uncu asrın fen ve san'atte gösterdiği terakki ve inkişafı bir türlü anıyamıyan Osmanlı idaresi nihayet bir birini takip eden felaketlere maruz kalarak Berlin muahesile Balkan devletlerinin yeniden doğmasına ve nihayet bu devletlerin tehdit ve tehlikesine maruz kalmağa başladığı gibi diğer taraftan büyük devletlerin emperyalizm siyasetleri önünde istikametini tayin edemiyerek ölümünü bekliyen bir hasta halinde 1908 meşrutiyetin ilânını kabul etmiştir. Meşrutiyetin ilânı dahi, bu hastayı tedavi edeceği yerde ölümünü yaklaştırmıştır. Balkanlarda asırlardan beri esaret halinde kalmış olan küçük milletler büyük bir hırs ve büyümek hayalile yaşıyorlardı ve ona göre ordular hazırlıyorlar-

dı. Bunlardan Bulgaristan istiklâlini ilân etti, yine o muahedeye göre Bosna-Hersek kıt'asını elinde tutmakta olan Avusturya Macaristan hükûmeti burasını ilhak etti. Yunanlılar da Giridi ilhak etmek mücadelesine devam ettiler. Bu hareketleri gören ve Avrupa müvazenesinden kuvvet alan İtalya da Tarabulus Garbi istilâ etmek üzere harp ilân eyledi. Ve bu tecavüzleri Balkan harbi takip etti. Bundan sonra, ölmek üzere olan hastanın mirasını taksim etmek üzere şimarmış olan büyük devletler diğer bir takım sebeplerle beraber bilhassa Osmanlı İmparatorluğunun taksimi için umumî hurbi kabul etti. Ve hakikaten bu miras, daha harbin ibtidasında gizli muahedelerle aralarında taksim edilmiş bulunuyordu. Bu imparatorluk nihayet, dört sene süren harbin sonunda yere serildi. Ve son nefeslerini solumağa başladı. İşte bu vaziyette iken bir Monduros mütarekesile boğazlar açılmış düşman donanma ve orduları evvelâ İstanbula ve sonra memleketin her tarafına yayılmış ve asırlardanberi, bozulmuş olan hanedan ırkının elinde ezilmiş ve üzülmüş olan Türk milletinin anayurd toprakları da düşmanların istilasına uğramış bulunuyordu.

Afyonlular, o günleri, memleketin istilâ gören diğer yerler gibi çok iyi hatırlarlar. İşgal orduları zabitan ve askerlerinin Afyon Lisesi ile diğer mekteplerimizde, nasıl bir edayı tahakküm ile birleştikleri şüphesiz hatırlarımızdadır. Daha sonra, galip devletlerin Anadolunun taksimine ait kararlarını yani "Sevr,, muahedesini, Osmanlı handanının son rüknü olan Vahdettin ile adamlarına dikte ettirdikten sonra bu öldürücü muahedenin Anadolu'da tatbikine memur ettikleri Yunan ordusunun buralara kadar gelmeside, işte yukarıdan beri tebarüz ettirmeğe çalıştığım, o mütevali ve asırlardanberi devam eden garp istilâ hırs ve emellerinin bir safhasından başka bir şey değildi. Aynı tarih yürüyordu ve Türkiyenin taksimi için ona son öldürücü darbe vuruluyordu, bu maksatlardırki, düşman Afyonda da durup kalmadı. Bir zaman sonra İnönü ve Eskişehir civarlarında mevzi almış olan ordumuzun üzerine yürüdü. Ve buradaki millî kuvvetlerimizle çarpıştı ve ilk mukabil darbeyi yedi daha sonra Sakarya boylarında mevzi almağa mecbur kalmış olan ordumuzu çevirmek ve vurmak ve Ankarada yeni doğmağa başlamış olan millî devletin nüvesini bozmak istemişti. İşte bu sıralarda harbin met ve ceziri değişti,

Türk milletinin başına geçmiş olan Kamâl Atatürk ve İsmet ile Fevzilerin elinde ve idaresinde olan millî ordu, Türk milletinin son taliî için çalışıyordu. Burada bozulmak veya kazanmak Türk milletinin son taliini tayin edecekti. Bunu çok iyi taktir eden ve Ulu önderin elinde büyük bir maharetle sevk ve idare olunan Türk ordusu son ve bir yanardağ gibi fışkıran bir hamle ile düşmana saldırmış ve onu tamamilе bozarak savuşmağa mecbur etmişti. İşte buradan itibaren artık tarih değişiyordu. Asırlardanberi mevce mevce ilerleyerek nihayet sakarya boylarına kadar dayanmış olan garbin istilâ ordusu artık rücate başlamıştı ve rücat sırası artık ona gelmişti. Rücat eden düşman kuvvetleri biran içinde kocaili - Eskişehir - Afyon hattında durmuştu. Sakarya boylarında muzaffer olan millî ordumuz elbette bunların yakasını bırakacak değildi. Netekim bir kaç ay sonra Afyon cephesine karşı yapılan büyük taarruzumuz ve Dumlupınar zaferimiz garbin bu akibetini temin etti. Ordumuz İzmir girdi ve boğazlara dayandı ve o menhus Mondoros mütarekesine mukabil şerefli Mudanya mütarekesi imza edildi.

Trakyada kalmış olan bir kısım Yunan kuvvetleri de çekilmiş orası da tarafımızdan işgal olunmuştu. Mudanya mütarekesi şüphesiz Lozan muahedesinin esasını teşkil ediyordu ve osmanlı imparatorluğunun tasfiyesini ifade eden Lozan müzakeresi başladı. Baş Vekil İsmet İnönünün başkanlığı altında bulunan mümessillerimiz, orada asırlardanberi ilk defa olarak müsavi hukuk ve şerait altında dünya milletlerini temsil eden murâhhaslarla karşı karşıya bulunuyorlardı ve bu cümleden olarak da Lozan muahedesi bize o vakte kadar madon muamelesi yapan Garp devletleriyle müsavi hukuk sahibi olmamız ve Kapitülasyonlardan tamamen ari noksansız bir istiklâle malik bulunmamız esası üzerine akd ve kabul olundu. Gerek siyasî haklarımızın gerekse millî yurdumuzun temamiyeti tastik edildi. Ve böylece tamamen müstakil, hür ve şerefli bir devlet kuruldu.

İşte bu büyük ve mes'ut netice, Afyon - Dumlupınar zaferinden değmiştir. Onun içindirki bu zafer namına dikilmiş olan bu abide de Türkün siyasî tarihinde en kıymetli ve en ehemmiyetli bir ha-

İbây Evrendileyeğin Böylevi

Çok sevgili Yüce Başbakanımız General İsmet İnönü.
Pek saygı değer yüksek hükûmet ve ulus büyüklerimiz !
Çok sayın Konuklarımız !
Pek sayın Yurddaşlar !

Evrenin eşsiz büyük 30 Ağustos Utkusunu yaratan: Acun tarihine yazdıran ; ulusumuzu yurdumuzu kurtaran en büyüğümüz Atatürkün Utku anıdını utkunun kaynak yeri olmuş bulunan Afyon İlinin ortasına Afyona dikdik Bununla çok mutluyuz.

Tarihle beraber olan ünlü Türk ulusumuzun, Türk yurdumuzun ulusal, siyasal erginliğini, her zamanda Türk egemenliğini tarihe söyleyecek; gelecek nesillere bildirecek olan büyük utku anıdını.

Utkuyu yaratan, yaşatan büyük kurtarıcımız en büyüğümüz Atatürkün 30 Ağustos büyük utkusunda büyük başarıcısı olduğu gibi, her devrimde her ulusal utkuların başarılmalarında da, her yanda, ve her yönde, çok değerli başarıcısı olan, çok sevgili Başbakanımız General İsmet İnönünün yüksek ellerile açmalarını yüksek varlıklarından saygılarımla dilerim.

Bu tarihsel günde : gönüllerinden fışkıran. ilçelerinden kopan şükran duyguları; sevinç ve heyecanları, gözlerinde yüzlerinde parlayan Afyon ili halkının bu kutsal günde pek onurlu bir bayram yaşamakta olduklarını, hepimizin coşgun sevinç ve kıvançlarımızı başta çok saygı değer yüksek başbakanımız olarak ulus ve hükûmet büyüklerimizin yüksek katlarına derin saygılarımızla sunarım.

disenin ve onun çok geniş manalarının mücessem bir sembolünü teşkil etmiştir. Bu sembolde Türkün ayakları ve kahhar pençesi altında yatan mutlak surette muayyen bir düşman değil, ezeli garp istilâsıdır ve Türk artık onu ebediyete koğmuştur.

Yakın şark tarihinin mesut bir dönüm noktası olan bu hadise-tin ebedi hatırası olan böyle bir anıt kurmak şerefine Afyonlu hemşerilerime mukadder olması ise onlar için ne büyük bahtı-yarlıktır. bu muzafferiyete erişmelerinden dolayı onları kutlularım. Bu anıt taşıdığı yüksek ve şerefli manalarile de yalnız Afyonun değil belki bütün bir yurt evlâtlarının kuvvet, itimat ve vatan severlik menbaı olarak nesilden nesile, asırdan asıra millî kurtuluş destanımızı nakledüp duracaktır.

Büyük Utku Anıtı Açılış Töreninde

Afyon Halkevi Başkanı Galip Demirer'in
Verdiği Söylev

Büyük Başbakanımız.

Asil Soyumun Büyük İsmeti, Yüce İnönü;

Sayın Hükûmet, Ulus ve Parti Büyüklerimiz;

Büyük Önder Atamız, Yüce Atatürk; daha dün bize bir vatan bağışlamıştılar. Bu gün de; o eşsiz dehanın nurile dirilttiğiniz ve yeşerttiğiniz bu yurdun bir kahramanlık destanile şehrimizi bezeyor, ve bizleri gönendiriyorsunuz. Yurda onur, genlik ve bayındırlık veren sayısız büyük izlerinizden. izerler bağışlıyorsunuz. Yüce varlıklarınızla; dört gözle beklediğimiz bu büyük günde bizlere en büyük sevinç ve onurlar getirdiniz. Sevincimizden kıvancımızdan coşan kalbimizi dilimiz söyleyemiyor. Benliğimizi saran minnet ve şükran duyguları her yanımızdan, taşımızdan toprağımızdan taşıyor...

Aziz ve büyük Başımız! Yüce varlığınızda En Büyüğümüz Atamızın yaratıcı ve yüceltici kudretinin en olgun bir mihrakını selâmlamakla bize yaşattığınız bu eşsiz bayram sevincinin duygularını dilimin döndüğü kadar dile getirmek için izin dileyorum...

Sayın Konuklarımız, Saygı Değer Yurddaşlarım;

Büyük bir el büyük anlamlı bir anıt açacak. Ulusal ve kutsal bir bayram günü yaşıyoruz. Kıvancımız büyük ve sonsuzdur. Yurdu ölümden hepimizi yurdsuzluktan kurtaran büyük kurtarıcı Atatürkün kurduğu büyük Cumurluğumuzun büyük başarıcısı Yüce Başbakan ve onun değerli arkadaşları hepimize onur verdiler.

Büyük Utkuyu yaratan, yaşatan en büyüğümüz Atatürkümüze ve onun her yerde, her alanda, büyük yardımcısı General İsmet İnönüne ve kahraman, şanlı ve ünlü ulusal ordumuza, bu tarihsel bayram günümüzde de: bu utku anıtı eteğinden, Afyon ilimizin, ve hepimizin, içlerimizden kopan yüreklerinden taşan derin minnet ve şükran borçlarımızı, ve sonsuz sevgi ve bağlılıklarımızı sunar, ve Afyon ili adına Afyona bu kutsal günde yüksek varlıklarıyla büyük onurlar veren çok sevgili ve yüksek ve kıymetli Baş bakanımızı ve çok saygıdeğer ve yüksek hükûmet ve ulus büyüklerimizi, yüksek varlıklarınızı derin saygılarımla selâmlarım.

Garp cephesinin ünlü başbuğu; Büyük Başbuğumuz Atatürkün izinde yarattıkları büyük kurtuluş utkusunun bir anıtını açmağa; ilimize ve bütün yurdumuza genlik ve bayındırlık veren büyük bir yurd yapısının Afyon-Antalya demir yolunun kapısını açmağa geldiler. Bu büyük gün, bu büyük iş bütünümüze kutlu olsun yurddaşlarım! Acun tarihine yeni bir yönetim veren büyük utkumuzun büyük anıtı için bu utkuyu yaratanlar huzurunda konuşmak bizim haddimiz olmıyan bir işti. Fakat En Büyüğümüzün ve Büyüklerimizimizin bize bağışladıkları büyük devrim yolunda halka, halkın dileğine halkın duygusuna yer vermek tutumunda, hepimize düşen en ön ödev, bize bu günleri gösteren kurtarıcı ve koruyucularımıza her yerde ve her zaman sarsılmaz bağlantı ve saygılarımızı sunmak, bize verdikleri büyük kurtuluş ve medenî kuruluşun kemiklerimize işliyen ve geleceklerimizin zerrelerinde yerleşecek minnet duygularını dile getirmektir.

Sayın Yurddaşlarım;

Yüce varlıklarınızla ulusal kurtuluş savaşımızın en büyük Türk, Atatürkün elile yaratılmış büyük ve evrensel utkusunun adına yapılan şu engin manalı anıt karşısında ulusal savaş günlerimizin bütün yaşanılan esatirî kahramanlıklar dolu kutsal anılarını canlandıran bir kıvanç, sevinç ve gurur dolu bir kıvanç içindeyiz.

Sayın Yurddaşlarım;

Acun tarihinde; ulusların kendilerini, istikbal yollarında güven ve hızla yürütecek güç ve inanlarını besliyecek göğsügürlük ve atılganlıklarını artırmak için hız aldıkları büyük vakalar vardır. Türk ulusu içinde bu vakaların en kutlusu ve en büyüğü şu karşımızda yükselen anıtın canlandırdığı büyük Atatürk utkusudur.

Yıllarca süren karanlık gecelerden sonra erişilen bu kutsal utku, acun tarihine yeni bir hız veren Türkün makûs talihini yenen dün düşman olanları bugün dost eden yeni bir kurumun nurlu sabahıdır.

Atatürk Devrinin ve Atatürk Devriminin Mutlu Çocukları!..

Bu nurlu sabaha kavuşuncaya kadar çekilen ızdırıp ve acılar, katlanılan sıkıntı ve zorluklar, göğüs gerilen zulüm ve işkenceler, asilâne bir vakarla önlenen ve kırılan kahbece saldırılar ve bütün bunlara karşı ulusca savaşımızın heyecanını hala benliğimiz-

de duyan bir nesliz. Şimdi gözlerimize açılacak anıtın anlamını kolaylaştırmak için düşüncelerimizi biraz düne götürmek, yaşadığımız yakın maziye beraberce kuş bakışı bir göz atmak faydasız değildir... Bu bakış gözlerimiz önünde şu görünümü canlandırıyor:

Evrensel bir büyük savaştan yeni çıkmış, bu büyük yıkımın yasını tutmağa yaralarını sarmağa ve hatta ayağının tozunu silmeğe vakit bulamadan hertarafı çevrilmiş; silahları alınmış muhtarip ve yaralı bir ulus... Hali karanlık, geleceği kap karanlık gösteren bir durum. Yurdun ufukları kararmış felâket ve çöküntü şimşekleri ile elektriklenmiş bir hava!.. Bu boğucu havanın içine sıkışmış asil ve muhtarip bir ruhu millî.. Ve nihayet bu karanlıklar içinde bütün bu boğucu karanlıkları yırtarak haykıran inanlı ve gür bir ses!... Muhtarip ve bunalmış ulusal ruh ve enerjiye ön olan büyük kurtarıcının diriltici ve canlandırıcı kutsal sesi. Bu elektriklenmiş havada bir şimşek gibi çaktı... Ulusun benliğinden kopan özverenlik ve inan peklğine dayanan bir kaynayış, bir sel, bir tufan seli yarattı. Bu sel İnönünden, Sakaryadan karşılaştığı engelleri kıra; kıra Kocatepeye dayandı. Türkün kurtuluş güneşinin doğduğu bu ünlü tepeden dahi yaratıcısından aldığı yeni bir hızla yeniden kaydı ve çoştı. Dumlupınar sırtlarından Akdenize Türk denizine boşandı. Yurdun başına uşuşan bütün kem gözleri; varlık ve ergenliğine göz diken bütün saldıranları günahlarla birlikte Akdenizin bağrına gömdü, Ve tarihe eşsiz bir utku yazdı. 26 Ağustos sabahı en büyüğünün ağzından tarihe eş olan varlığını acuna bir daha duyuran Türk 30 Ağustos da Dumlupınarda o eşsiz varlığın elinden geydiği ergenlik tacı ile yükselen başı göklerde, bütün acuna bir daha inandırmıştı ki (Türk yenilemez ve yenilmiyecektir...)

İşte o gün Türkün bu utkusunu selâmlamak için acun yerinden oynamış gökler yerlere kavuşmuş, Türk alını ak; başı yukarıda bütün acun tarihine yeni bir yönetim daha vermişti.

İnönünde milletin makûs talihini yenen dahi Adatepe de düşmanı vatanın harimi ismetinde boğmuştu. Bu ulus savaşının son

demlerinde; aylarca işgal altında inliyen Afyon hırsından kan ağlamıştı.

Bir sabah baş ucunda verilen kurtuluş emri, ertesi gün güneş batarken 14 ayın kara talihini karanlıklara gömmüş Afyon'u ay yıldızın nurlu semasına kavuşturmuştu. Bütün Afyon o gün yenden dünyaya gelmiş bütün çektiklerini unutmuş kurtarıcılarının ayak tozlarını sevinç yaşlarla silmişti. Bu beklenen gün için döken yurd çocuklarının kanlarıyla bezenmiş al bayrağa yüzünü gözünü sürmüş coşgun seller halinde kaynamıştı. Benliğimizi saran bir övünçle, hala kıvancını duyduğumuz ve yaşadığımız bu unutulmaz günü ve bu günden doğan büyük kurtuluşun manasını dile getirmek gözle görülür bir halde maddeleştirmek ve bize bu günleri yaşatan En Büyüğümüze bağlılık ve minnet duygularımızı dile getirmek için bu eşsiz esere bir anıt dikmek biz Afyonlulara öz ülkü olmuştu. İstiyorduk ki; bu duyuş ve anlayış bizden sonrakilere da aynı hız ve aynı kudretle ulaşsın. Onlarda bu kutsal manaya agâh olsunlar, bu mananın maddeleşmiş timsalinden daima hız alsınlar...

İşte Yurddaşlarım;

Büyük Kurtarıcının dehasından büyük utku güneşinin doğduğu kutsal odanın karşısında yükselen şu anıt, bu duygu ve dileklerimiz dile getirmektedir. Bu anıt tarihe sığmıyan bir şahlanış ve başarıyı anlatıyor. Bu anıt Türk kudretini Türk kalkınmasını ebediyete haykırıyor.

Yurddaşlarım;

Bu anıtın canlandığı utku bir son ve bir başlangıçtır. Bu utku dünle yarının doğula batının çarpışmasıdır. Eğer bu utku yalnız düşmanı yıkan bir utku olsa idi bu kadar mühim olmazdı. O hem yıkan hemde yıkarken dünle, geri ile hiç ilgisi olmıyan bir varlık yaratan bir hamledir. Birazdan gözlerimizin önünde yükselecek şu bronz kütle dünkü kurtuluşumuzu nasıl canımızı dişimize alarak yarattığımızı canlandırıyor bundan sonrası için de aynı tutum aynı hız ve inanla Atatürk yolunda çalışmak için enerjimizi besliyen bir ilham kaynağı olacaktır. Yarının çocukları bu tunçlaşmış timsalden kimseye sormadan kimseden

dinlemeden bu heybet ve ihtişamın manasını ayılyacaklar varlık-
larını hazırlıyan bu kalkınma timsali karşısında benlik ve özve-
renlik güçlerini bileyecek hızlandıracak ve verimlendireceklerdir.

Türkün özü ve benliğinin muhassalası olan En Büyük Evladı
Atatürk'ün yağız çshresile manalanan bu anıt Afyon'un bağrında
yükselen; bir ulusal, inan ve güven pekliği anıtıdır.

Sözlerimi bağlarken; yurdun ve ulusun bu maddeleşmiş kah-
ramanlığını temsile imkân veren Büyük Cümurluk Hükûmetimize
ve onun büyük Baş Başbakanımıza, Yüce Bayındırlık Bakanımıza
değerli koruma ve lutüfleri için en derin şükranlarımızı sunarım.
Bu yurd işini benimseyerek yaptıрмаğa çalışan ve yaptıran ilimiz
genel kurultayına ve bin türlü müşküllere rağmen yılmaz bir ta-
kip ve himmetle çalışan ve başaran sayın İlbayımıza halkımızın
şükranlarını sunarım.

Atatürk Devrinin Büyük Başarıcısı Yüce İnönü:

Büyük armağanlarınız karşısında duyduğumuz derin ve sonsuz
minnetleri ne kadar söylesek dile getirmek güç. Çaresizlikler için-
de Atamıza ve size memleketimin çözülmez bağlantı sevgi ve say-
gı dolu kalbini sunuyorum. Afyon palangasından esen devrim
havası içinde yetişenlerin kalbini...

Bu sunuşumuzu ve başımızdan eksik olmasın dileğimizi En
Büyüğümüze iletmenizi derin saygılarımızla yalvarıyoruz.

Atatürk yolunun büyük öncüsü İnönüne, büyük Çetinkaya-
na ve bütün büyüklerine kamumuzun sonsuz saygılarını sunar,
kamunuzu saygılarla selâmlarım.

Afyonluların Anıtı

- Ali Çetinkaya'ya -

Kâzım Nami Duru.

Neler düşünüyorum baktıkca bu anıt a :
On altı yıl önce biz kalmıştık karanlıkta.
Yer yüzü bir zindandı, gökün ışığı yoktu;
Güneş sanki sönmüştü, kara bulutlar çoktu.
Göz gözü görmüyordu. . Baba oğlundan ayrı,
Seven yoktu kimseyi kendi özünden gayrı.
Türk yurdu ezilmişti altında cizmelerin,
Bu acı pek büyüktü, yara derin mi derin.
Yas içinde çırpınır dururdu Türk ulusu ;
Sanki ağı içmişti koca bardak dolusu.
Umudun kıvılcımı görmüyordu bile.
Susmuştu herkes, kimse gelmiyordu dile.
Şu anıtın yerinde hintliler geziyordu,
Hem toprağı, hem Türkün gönlünü eziyordu.
İşte bu sıradaydı samsunda doğdu bir gün
Unutma ey Türk onu, ömrünce onu düşün.
Türkün gönlü aydınmış, karanlıklar yalanmış;
Her yeri kara gören birkaç yüz kaltabanmış.
Ulusta umut varmış, inan varmış, can varmış;
İçinde korku değil, kaynıyan bir kan varmış.
Samsunda görünen (gün) gösterdi bunu bize:
Ondan sonra biz aldık ulusu elimize.
Batıdan kopup gelen hırçın kara dalgalar
Sarsılarak dayandı ta Sakaryaya kadar.
Günlerce Sakaryanın suyu kıpkızıl aktı.
Kara ordu kendini burada oda yaktı,
Olaçak iş değildi Türkün göksünü yarmak;
İyisi çekilmekti. . geriye doğru varmak.
Geri neresiydi ki ? Orası da Türk yurdu.
İyice geriledi, Eskişehirde durdu.
Afyon Karahisara yerleşti kara ordu ;
Yüce Türk ordusunu orada bekliyordu.

23 NİSANIN MANASI.

Yusuf Mazhar Aren.

335 yılında -Saltanat ananesinin uyuşturucu ve uyutucu tesiri altında yetişmiş bir neslin- teslimiyet gösterdiği ve istiklâlden mahrumiyet alışkanlığıyla katlanmağı göze aldırıldığı yabancı oteritesine karşı -Mustafa Kemal Paşa ismile başlayan- ve millî azim ve iradenin ifadesi olan propaganda şeklindeki reaksiyon 1336 yılından itibaren -Gazi mahiyetile devam etmiş- bir fiili hareket, bir savaş, -bir boğuşma- halini almıştı.

23 Nisan tarihi 1336 yılının bu macarayı açan ilk günüdür.

23 Nisan öyle bir gündürki -kırılmaz iradesi kadar, dönmez azmle yıkılmaktaki bir vatani ayakta tutmak için onun bütün sıkletini yüklenen (Ulu Gazi Mustafa Kemal Paşa)nın büyüklüğünden ümit kesmediği milletin, yapmağa davet ettiği inkılâbı, padişaha karşı isyanı, bütün bir husumet dünyasına karşı savaşı, nasıl karşılayacağı belli oluncaya kadar- heyecanlarla dolmuştur.

Şu Afyonlu, bak, nasıl öpüyor bayrağını ;
O gölgelendirirdi vaktile toprağını.

Karşısında görünce onun nur gölgesini,
Öpüyor onun şimdi. . Çıkartıyor sesini

“ Özgenim artık ! „ diye bağırmada haklıdır.
Türk gönlünde erkinlik ta üzelden saklıdır.

Bu görü karşısında gözümüz yaşarmaz mı ?
Büyüküğün önünde göz yaşı döken az mı ?

Bu anıt sembolüdür yaşıyan bir destanın ;
Dehasını gösterir en büyük bir ustanın.

Afyonlular ! öğünün yaptığınız bu işle.
Borcunuzu ödeyin nura doğru gidişle.

* *

Bu elli bin yıl önce başlayan bir destandır.
Bu destanın son ucu bitmiyecek zamandır.

Aylarca hazırlandı demedi gündüz gece,
Orada dört yanını berkinledi iyice.

Sanıyordu kendini sarsılmaz bir kara dağ !
Sanki Türkü tutmağa kurmuştu bir iyi ağ !

İşte burada başlar en büyük Türk destanı ;
Türkün yüceliğini gel bir de burada tanı.

Başında güneşile göründü Türk ordusu.
Yürüdü kahramanlar, çalınca koş (1) borusu

Toplar gürüldedikce dağlar, taşlar inledi;
Türkün öç sesini bütün yer gök dinledi.

Karşımızdakilerin kırıldı dayanımı;

Bu ateş karşısında hiç onlar dayanır mı !

Türkün bu beklenmiyen atılışındaki hız,
Yine Türke özeldir, Türke yakışır yalnız.

Söküldü çorap gibi yener sanılan ordu;

Üç gün içinde bitti, şaşırdı sağı solu.

Karşındaki anıtın şu cephesine bir bak ;

Üç değerli arkadaş: İki kol bir de kaynak. (2)

Bütün eşsiz tansıklar fışkırdı bu kaynaktan.

İki kol da oldular onları hemen yapan.

Şu gördüğün yüce baş, en Büyüğümüzün başı.

Odur, biliyor herkes başaran bu savaşı.

Odur, Türkü kurtaran, Odur Türke kan veren ;

Odur, ölü sanılan bu ulusa can veren.

Odur, yapan bizleri insanların mutlusu ;

Odur, yer yüzündeki uluların ulusu.

Odur, yeniden kuran arı Türk devletini ;

O, dünyaya saydıran Türk cumhuriyetini.

Odur bizim babamız, en büyük başbuğumuz.

Onun varetmesile kalmadı yokluğumuz.

Onun uğrunda bizler ölmekle öğünürüz;

Onun gözünden ırak kalırsak döğünürüz.

Ya bir de şu yöne ba: Düşün bu ne demektir ?

Bu görünüş önünde elbet tüyler ürperir.

[1] Koş, hücum yerine alınmıştır

[2] Marşal Fevzi Çakmak ile İsmet İnönü.

23 Nisan 1336 tarihi Atatürk devrinin fecridir.... O gün ağa-
ran tan yerinden mes'ut bir devrin -Cümuriyetin- sesi gelmeğe
başlamıştır.

Yıkılan Osman'lı İmparatorluğu mesaibi arasında kendisi gibi
yokluğa sürüklediği bir milleti -bakayası tarihteki ananesi kadar
şerefli olmıyan ve eski devletlerin ankazını taşıyan Mezopotam-
yada hala sürünen- Güldani ve Asuri milletin akibetine uğra-
tıyordu.

* *

Morfinlenmiş bir millete lâıyk olan bu akibetten -23 Nisanda
fiili hareket halini alan Mustafa Kemal azminin, vicdanlarında
akisler hasıl edemediği- bazı zümreler, ırklar, makûs hareketlere
kalkışarak düşmandan, padişaktan, yurddaşların gaflet içinde
kalanlarından, toprağa temamlı ısınamıyanlarından mürekkep bir
yangın çenberi teşkil ettikleri halde, aynı 23 Nisan günü başlıyan
heyecanını gaip etmiyen ilk kıyamın zaferiyle Türklük kurtulmuş-
tur. Bu kurtuluş, eğer millet bir vücut ise onda kalp ve dimağ
olan, Mustafa Kemalın eseridir. Bunu bilmiyen yoktur; bu tekrar-
lanmıştır.... Fakat ne kadar tekrarlınsa yeri olan bir hakikattir.

"Milli Mücadele,, dediğimiz ve henüz Homerini yetiştirmedığımız
maceranın her gününde bin hatıra vardır; bin hatırası olan bu
günlerin hangisi en büyük fahre şayan hadiseye aittir? Bunu kes-
tirmek müşküldür.

Lakin : — "Kalk, ileri atıl!!..", Kumandasının verildiği 23 Ni-
san gününün Türk tarihinde bir münteha ile bir ibtidanın bitiş-
tiği ve yeni bir tarihin birinci kısmı olduğu şüphesizdir...

Bugünü, resmî vasfile olmasada Türk ihtilâlinin ilân oluduğu
gün olmak önemile. hür ve müstakil bir nesil yetiştirmek istiyen
Atatürk, çocuklara bayram yapmıştır.

Evet!!..

Biz, hayat yorgunları ve mazi alûdeler için idraki yalnız bir
gönül rahatlığı olan Cümhuriyetin hakikî sahipleri çocuklardır ki
onun var olmağa başladığı günün -23 Nisan- bunlara bir bayram
olması manalıdır.

Biz, hayat yorgunları, yurdumuzu, ulusumuzu, benliğimizi kur-
tulmuş görmek, istiklâl zevkini nefsimizde his etmekten fazla bir
de çocuklarımızın hür vicdan, hür his, hür söz ve hür düşünce
ile büyümesini mümkün kılan Cümuriyetin, fecir anında her senenin
-Mübarek 23 Nisanında- bayram yapmalarilede kendimizi kutlularız.

AFYONLU BÜYÜK OZAN ABDURRAHİM

- Hayat ve Eserleri -

8

Edip Â. Gökpınar.

Abdurrahim babası ve soy adı -küçüklüğü- Afyon'dan dışarıda
Abdurrahim va Akşemseddin - Afyon'a dönüşte Abdurrahim - ozanın aile
dirliği ve biricik kızı - vakfettiği kitapları, eserleri - kendinden
sonra gelenleri -hükümler...

Sonra 115 beyitli «Na'ati seyyidülmürselin» başlığı altındaki
yazısında peygambere içden, derin saygılar gösteriyor ve:

Uyluğu altında cennetten burak,
Cebreil olmuş rikâbında yayak.

Deyen ince bir hayal içinde samimî sade ve kibar bir üslupla
yazdığı bu na'atinde, şair nihayet :

Medhin etmek ol gülün güftar ile,
La'l'delmek gibidir bir har ile.

deyor.

" Hulefairaşidin ve Eshabı... „ başlığı altındaki yazısında,
en ziyade iltifatı Aliye gösteriyor.

Kitabın telifi sebbebini şöyle anlatıyor :

Bir gece kim canüdil avaredir,
Kabre dönmüş aynı alem karedir.
Ben uyanık düşmüşüdi halka hap,
Dürlü fikrile gönül mestü harap

Şair şüphe ve tereddüt içinde, hayallere dalıyor; yükseliyor,
yükseliyor... ruhlara " Ehli kudse „ soruyor :

Bana verin bir haber bu hal'den !
Kendinizden, bilinen ahval'den.

Onlarda şaire "Fani aleminden,, " Baka alemine nasıl yetiştik-
lerini anlattıktan sonra :

Gel bu gaflet uykusundan tez uyan !

Enver olur kıyli nurundan cihan
Adı kalır ta kıyamet cavidan
Kavl, olursa hakayık nushu pend
Can dimagina verir lezzati kand.

Kimi andan buyi irşadi bulur

Kimi gamdan kurtulur şadi bulur.

Deyerek, şaire bu ruhlar, yani " Perişür ", dediğimiz ilham, faydalı bir izir yazmasını tavsiye ediyorlar : .

Ozan, tacidar Fatıha bir mısra, medhiye yazmadığı halde, şehit mahmut paşanın medhine geçiyor. Ve 32 beyitle, onun başına iltifat çiçeklerinden bir çelenk geçiriyor.

Hak cenabın mahzenidür eylesün;

Babin erbabı hüner pür eylesün !

diye son duasını yaptıktan sonra :

Bu muharrikten çün erdi ruha şevk,

Verdi can mağzine canlarcanı zevk !

Beytile kitabının yazılmasına Mahmut paşanın da teşviki olduğunu anlatıyor.

Yine bu lahuti hayaller arasında, bir taraftan gece ve gündüzü tasvir eden öbür taraftanda şairin tam şiir ve san'at kudretini gösteren şu parçalarını okuyalım :

Geç düalemden çu servazad ol

Renkü buden gul gibi abad ol !

Can kulağ urdu çu hatif sözüne

Akl, sürme çekdi gönül gözüne !

Sahni minada چراغ olmuş şehab

Asılı kandile dönmüş mahitab !

Düştü gönlüme gamı sevdayı yar ;

Ağladım ol hasretile zarûzar.

Keh yüz urdum arizine güllerin,

Keh dolaştım şahına sünbüllerin.

Kâh servin ayağına baş kodım,

Bir nişandır bu dahi andan didim !

Subh olub, hurşidi şeh zerrin külâh,

Dehr, haddinden yudu hali siyah.

Aldı altun ka'beteyni ke'sine

Saldı çerhin lâciverdi tasına !

Şimdide artık en değerli bir divan şairinden daha kudretli bir aşık gibi !

Bir acep suret göründü can'da

Ruh geldi sureti insan'da,

Afyon Kaplıcaları.

Behcet Görktan.

Tabiatın Afyon'a verdiği faideli ve önemli şeylerden biriside ılıcalardır. Bir eşi daha bulunmıyan bu ılıcaların mevcut şifa hasaları tarihin en eski devirlerinde bile tanınmıştır.

Esasen kaplıca tedavisi tıp ilminden daha eski zamanlarda melûm olduğundan bu kaynaklar eski kavimlerin bir çok hastalarını etrafına toplamıştı. Bu sebebdan bu kaynakların bulunduğu mevkilere büyük hastahane ve mabetler inşa edilerek buraları adeta birer şehir haline gelmişti.

Eskiden Afyon havalisine (Firiçya Salotaris) denmesinin sebebi müteaddit kaplıca ve maden sularının bulunmasından ileri gelmiştir. (Tisefor)un rivayetine göre Afyon kaplıcalarına gelen hastaların iyi olup gitmesi (Sen Mişel)in mucizesi imiş!

Mesteder her şivesi bir badedir,

Kendisi sultan, sultan zade dir!

Can gözü gördükce yüzün kamaşur,

Getti aklım daldı kâlbim şevku şür.

Cism'güneş gibi başdan başa nur;

Hurü cennet gibi pür nuru sürur.

Hüsnü hulku kamu mahbub, hub,

Kuds, gulzari gibi mergub'hub.

Lebleri la'li ki gevher puş'dur,

Teşnedil uşşaka ayni nuş'dur.

Sünbülünde mişk'riz olur saba

Ay'nur alur yüzünden, gun ziya.

Kametinden serv, kaddi bikarar

Bir verak hüsnü kitabından bahar.

Eyledi, ol gamzei ahuyi mest

Zahidi şehri bizimle mey perest.

Kah eder seccade sini rehni mey,

Bade nuşider ve dinler çenk'ney.

Şerh edemez diller evsafın anin,

Zabt edemez canlar eltafin anin.

Görücek dedim aceb bu niçe ha'l:

Bu visali yarmıdır, ya ki hayal ?

Bu efsaneden o zamanın ruhbanları çok istifade etmişlerdir. Ruhbanlara göre bu kaplıcalarda hastaların iyi olmalarına sebep (Sen Mişel)in bu sulara yapmış olduğu düadan şifa bulduklarını ehaliye telkin etmeleridir.

Avrupada bile kaplıca sularının maddî faideleri on sekizinci asırdan sonra anlaşıldığından şimdi oralarda bu sular büyük bir ehemmiyet kesbetmiştir. Eski zamanlardan bile bu kadar şöhreti haiz olan kaplıcalarımızda bugün eski kavimlere ait izerlerden ehemmiyeti haiz bir şey görünmez tabii bunada sebep asırlarca devam eden savaşlar ve şiddetli yer depremleri gösterilebilir. Afyon'un doğusunda bulunan kaynağın eski izerlerden yalnız bir ismi kalmıştır ki biz ona şimdi (Kızıl Kilise) kaplıcası deriz. Afyon'unumuzun dört çevresini süslemiş olan bu güzel kaplıcaların kendilerine mahsus ayrı ayrı şifa hassaları vardır. Afyan kaplıcalarına sediyeye ile gelip yürüyerekten gidenler daima görülen şeylerdendir.

Bu kadar tesirli ve önemli olan bu kaplıcalar Osman'lı İmparatorluğu zamanında kimsesiz ve metrok bir halde bulunduğundan barınacak yerleride yoktu. Buralarda akşamlaşmağa kimse cesaret edemediğinden gündüz bile bir çok endişeler içinde bir kaç banyo eder etmez akşamdan evvel şehire dönmek zaruri idi. Çünkü buraları imparatorluğun son günlerine kadar haydutlar yatağı olduğundan istifadesiz bir halde kalmışlardır.

Cumhuriyet hükümetimizin çelik kolu bu gibi esayışsizlikleri bertaraf ettiğinden şimdi sihat ve rahat kaynağı haline gelmişlerdir. Hükümetimiz bayındırlığo fazla ehemmiyet vermesinden (Ömer) (Gecek) ve (Kızıl Kilise) kaplıcaları modern bir şekilde değilre bile sihi ve kullanışlı odalarile mümkün mertebe ziyaretçilerin rahatları temin edilmiştir. Ve gün geçdikcede noksanları ikmal edilmektedir.

Kaplıcalarımızda medediyet ve refah vasıtalarile dolu tam manasile (Konfor)a malik dört beş yerde ikişer yüz yataklık büyük otoller ile gazino, sinama, kütüphane gibi medeni bir şekilde buraların yeniden cana gelmesi memleketimiz için yeni bir medeniyet örneği olmalı. Ve kaplıca tedavisi diğer medeni memleketlerde olduğu gibi bizde dahi fenni bir şekle girmenidir. [Gazlıgöl] kaplıcasında yapılan tetkikat ve tehlilat neticesinde romemizme, karaciğer ve böbrek kumları vesair hastalıklar için şifa tesiri en selahiyattar mütehassıslar tarafından tasdik edilmektedirler. Bu gü Avrupa'nın en meşhur kaplıcalarının her cihetten üstünde bulunan bu emsalsiz kaplıca kendisine lâyık bir şekilee istifade kaynağı olmaktan çok uzaktır. Senelerden beri (Kızıl)ın himayesine bakan bu kaplıcanın acıklı vaziyeti daha ne zamana kadar devam edeceği belli değildir.

UTKU ANITI AÇILIMA TÖRENİ

24 - Mart - 1936 Afyon'un ve devrim Türkiyesinin şanlı tarihinde önemli ve ünlü günlerden biridir. 26 Ağustos un doğurduğu 24 Mart Cumurluk hayatımızın verimli ve sayılı günlerinden biridir. O gün yurdun kurtarıcı ellerinden birinin kurtuluşumuzun tunçlaşmış bir sembolünü Afyon Utku anıtını açmağa Afyon'a geldiği gündür.

25 - Mart - 1936 Afyon'dan Akdenize doğru demir raylar üzerinde milli bir sevinçle koşulan yeni bir bayındırlık ve ekonomi utkusunun kutlandığı gündür.

24 - Mart - 1936 salı günü saat 13,30 da Başbakanımız General İnönü ve değerli arkadaşları Bayındırlık Bakanı Ali Çetin

Bir eşi daha bulunmayan böyle bir hazinenin kapılarını bütün acunun istifadesine ne zaman açılacaktır. Bu vesile ile Türk vatandaşlara ve ecnebilere Afyon'unuzu ne zaman tanıtacağız ve göstereceğiz.

Afyon her hususta çok önemli bir yer olduğundan bütün acunun daimi ziyaret yeri olacağından ileride önemli bir şehir haline geleceğinden eminiz.

Kaplıcalarımız deniz sathından bin yüz metre irtifaında bulunduklarından hava ve manzara cihetinde çok güzeldir. Diğer kaplıcalarımızda (Gecek) kaplıcası gibi ağaçlandırılmaktadır. Afyon medeni vasıtaların merkezi olmak münasebetile kaplıcalarımızın dördünde şimendüfer ve şose ile cümleside şehire bağlı olduğundan her vakit için hususî tren ve otomobil tahrik edilebilir. (Gecek) şosesi şoseye bitişik olan tarla sahiplerine ağaçlandırılrsa bu cadde büyük bir bolvar halini alacağından ve güzel bir manzara arzedeceğinden iyi bir gezi mahalli olabilir. Netice itibarile kaplıcalarımız medeni bir adamın yaşayabileceği bir tarzda asrî bir şekle girdiği günden itibaren Afyon ekonomisinde önemli bir değişiklik vücutte getirecektir. Ve Afyon şehri yaz zamanlarında kesesi müsait olan zengin aileler için eğlence mahali olacağından şehir ekonomisi çok önemli bir şekle girecektir. Büyüklerimizden beklediğimiz şeylerden biride budur.

Kaya, Ökonomi Bakanı Celâl Bayar, Finas Bakanı Fuat Ağralı, Sevgili Partimizin Değerli Genel Sekreteri Recep Peker, Kamutayın As Başkan ve Sayın Üyeleri, Sevgili Saygınlığımız, Devlet Şurası ve Muhasebet Divanı Reisleri, Bakanlıklar heyetleri, Emniyet Genel Direktörü, Matbuat ve Evkaf Genel Diröktörleri ve Sevgili Gazeteci Arkadaşlarımız Afyonu şereflendirdiler. Sayılı ve çok sevinçli günlerinden birini yaşıyan Afyon halkı, işyalar, asker ve mektepliler istasyondan itibaren anıt meydanına kadar yer yer dizilmiş ve sevgili Başbakanımızı ve sayın konukları büyük sevinç ve saygı gösterileri içinde kalpten coşan temiz duygularla selâmlamıştır. Başbakan ve bakanlarla saygınlıklar ve sevgili konuklar doğruca uraya gitmişler bir müddet dinlendikten şehir ve şehir işleri hakkında izahat aldıktan sonra küçük, büyük kadın, erkek bütün Afyon halkının, asker ve mekteplerin coşkun gösteri ve saygıları içinde anıt alanını şereflendirmişlerdir. Büyüklerimiz anıt alanındaki yerlerini alınca tören İstiklâl marşı ile başlamış ve hazırlanan kürsüye Halkevimizin değerli Başkanı Galip Demirer kardeşimiz çıkarak güzel söylevini söylemiştir. Demirerin çok beyenilen heyecan ve ilgi ile dinlenen söylevinden sonra değerli İlbaşımız Evrendilek Yüce Başbakandan anıtın açılmasını dilemiş ve binlerce Türkün alkışları, yaşa sesleri arasında büyük ve sevgili Başbakan Uray başkanı H. Tiryaki oğlunun kızı Müfidenin verdiği makasla anıtın üzerindeki kordelayı kesmiş ve anıt yavaş yavaş açılarak saldırı, eskiliği nasıl yıktığımızı ve millî işlerimizde her zaman nasıl uyanık ve bize dokunacağı ezmeğe hazır olduğumuzu gösteren tunç sembol bütün büyüklük ve derin, yüksek anlamile meydana çıkmıştır. Anıtın kaidesindeki kabartmalevhalar ve anıt gezildikten sonra Büyük İnönü her parçası binlerce Türkün alkışları ile, yaşa! Var ol! Yaşasın Atatürk, Sözlerle büyük bir heyecan ve temiz bir ilgi ile dinlenen önemli ve tarihi söylevini verdi. Söylev söylenirken anıt alanını doldurup taşan binlerce halkın gösterdiği alaka ve tezahurat tarihimize geçmeğe değer bir hadisedir.

İnönünün söyledi:

Bütün millet Başbuğ Atatürk'ün etrafında yekpare olarak onun emrinde ve onun zafer yolunda hareket edeceğiz.

Ve sordu:

Edecek miyiz? Cevap veriniz, bütün dünya çınlasın!

Millet coşgun ve kuvvetli bir sesle cevap verdi: Atatürk'ün yolunda gideceğiz her fedakârlığı yapacağız.

Bu cevabın tonunda 30 Ağustosun hızı, kuvveti, güveni vardı.

O zaman nasıl Başbuğın emrinde böyle coşarak Akdenize akmış isek her zaman aynı hız, aynı güven, aynı kuvvet ve beraberlikle yeni Dumlupınarlar yaratmağa da hazırız. Utku anıtı bu coşgun ve büyük tezahurla açıldıktan sonra İnönü ve arkadaşları ile konuklarımız İlbaşlık orununu, hükümet kurağını şereflendirmişler ve memleket işleri hakkında ilgililerden izahat almışlar sonra asrî mezarlığa giderek Cümuriyet Türkiyesinde ilk olarak şehrimizde yapılan bu asrî mezarlığı ve bu mezarlık ortasında yapılan uçak şehitleri anıtını açmış, yeni yapılmakta olan hal kurağını ve şehrimizin görülecek yerlerini gezmişlerdir.

Afyonun cumurluk devrinde gösterdiği çalışma ve gayreti ve bayındırlık faaliyetini taktir etmişlerdir. Akşam Halkevimizin çok güzel ve geniş salonunda 300 kişilik bir şölen verilmiş sevgili Başbakan, Bakanlar ve Saygınlığımızla sayın konuklarımız şölene şeref vermişlerdir. Şölende Halkevimiz muzik kolu tarafından çalınan ve söylenen kıymetli muzik parçaları ilgi ve taktirle dinlenmiştir. Burada muzik kolunun az bir zamanda gösterdiği gövüs kabartıcı ilerileyiş ve muvaffakiyeti sevinçle kaydederiz.

25 - Mart - 1936 çarşamba günü Büyük Başbakanımız Karakuyu ve Isparta hatlarını açmağa gitmişler ilimizin köylerinden ve ilçelerinden geçerken halkın pek coşgun tezahurları ve millî, mahallî gösterişlerle karşılanmış uğurlanmış bu törenler de millî sevinç ve heyecan içinde geçmiştir.

Başbakan ve Bakanlarımızla Parti Genel Sekreteri ve Saygınlığımız, Konuklar Cumurluğun ve İnönü hükûmetinin yeni ve önemli bir başarısı olan Afyon - Antalya Demir Yolu üzerinden Karakuyuya giderlerken tren yolunda halkımız çok candan ve coşgun gösterilerde bulunmuşlardır. İstasyonlar ve hatta yakın köyler tamamen bayraklar ve taklarla süslenmiş köylülerimiz İstiklâl ve 10 yıl marşını söyleyerek, davul zurnalarla oyunlar oyniyarak yaşasın sevgili Atatürk, yaşasın sevgili hükûmetimiz var olsun büyüklerimiz diye bağırarak sevinç ve teşekkürlerini Cumurluğa olan candan bağlılıklarını coşa coşa göstermişlerdir.

Sandıklı'da halkın candan iştiraki Sandıklıların kendi aralarında teşkil ettikleri bandonun çaldığı marşlar ve halkla okulların bir ağızdan söyledikleri millî marşlarla karşılanmış konuklara ikram-

lar yapılmış ve oynanan kalkan, kılıncı oyunu ilgi ve sevgi ile seyredilmiştir. Sandıklıdan sonra Karakuyuya kadar tren yolunun iki tarafıda köylülerimizle dolmuştur. Tren karakuyuya varıncaya kadar halkımızın yer yer gösterdiği sevinç ve şükran tezahurları arasında ilerlemiş köylüler yaşasın Atatürk yaşasın Cumhuriyet diye ve ellerinde Türk ve Parti bayrakları olduğu halde atlarla treni sınırlarına kadar uğurlamışlardır.

Karakuyuda büyük bir halk kütlesi Dinar Heyeti ve komşu Isparta, Burdur, Aydın, Denizli, İzmir İlbay, Şarbay ve parti başkanlarıyla hey'etleri, Kor ve Tüm Generaller tarafından karşılanmış yolun açılma törenine süel bandonun çaldığı İstiklâl marşile başlanmıştır. Marştan sonra Nafia Bakanlığı İnşaat Reisi Mühendis Bay Razi hazırlanmış olan kursüye çıkarak yolun önemi ve yapısı hakkında ilgi ile dinlenen değerli izahat vermiş, kıymetli mühendisten sonra Afyon İlbayı Evrendilek Cumurluğumuzun ilimize armağan ettiği bu yeni tren yolundan ilimizin duyduğu sonsuz sevinç ve şükranı değerli bir söylevle anlatmış ve ilbayımızdan sonra kürsüye ilimiz Lise Direktörü Bay Sami Akyol gelerek çok heyecanlı ve canlı bir söylevle Halkevimizin sevinç ve minnetlerini arz etmiş ve Akyol'dan sonra Uray adına Halkevi Köycülük Kolu Başkanı Bay Bekir Evrenkaya ilgi ve taktirle dinlenen bir söylev vermiştir. En son kürsüye Yüce Başbakan çıkmış ve yüksek anlamlı, büyük değerli sözlerle bu millî sevincin önem ve coşgunluğunu yüceltmışler ve binlerce halkın alkışları, arasında hattı açmışlar Türk fenni, Türk emeği ve türk ökonomisine yeni bir yol vermişlerdir.

Bu tören bittikten sonra tren Isparta'ya doğru yol almış ve Isparta ili de büyüklerini yüksek bir ilgi ve coşgun tezahhürlerle karşılamıştır. Büyüklerimiz dönüşte de aynı coşgun ve yürekten kopan sevinç ve şükran duyguları arasında uğurlanmışlardır.

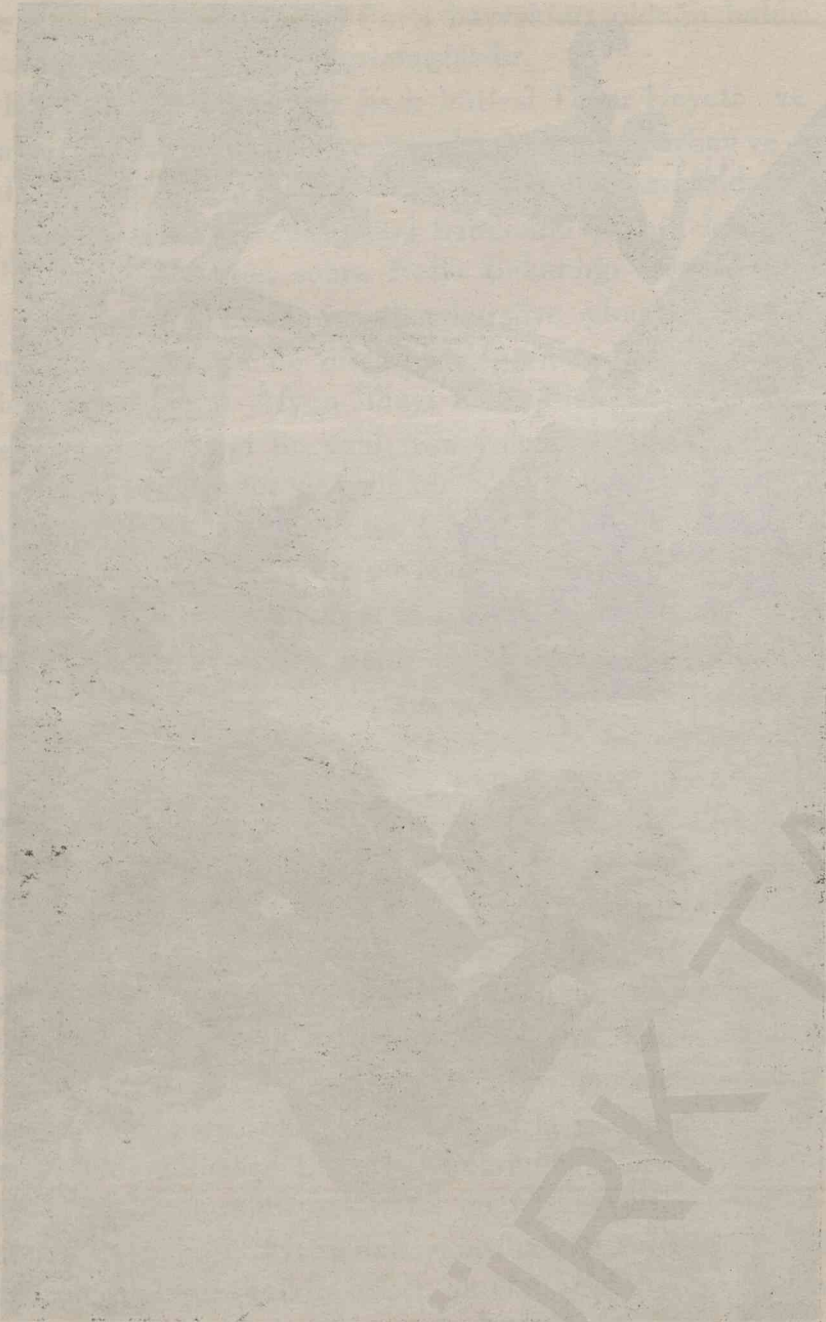
Trenin Afyon İstasyonunda durduğu müddet içinde sevgili Başbakanımız halk, okullar ve işyalarla görüşmüş çok ilgili sorular sormuş bilhassa Lise direktörümüz Sami Akyol'dan okul, ders ve talebe durumu hakkında önemli sorularla izahat almış ve büyük Başbakan "Afyon'dan iyi intibalarla ayrılıyorum,, iltifatında bulunarak binlerce halkın, asker, okullar ve sporcuların yaşa sesleri saygı ve coşgun alkışları arasında İlimizden hareket etmişlerdir.

Taşpınar ilimize ün veren Yüce Başbakan General İnönü'ne bu vesile ile de sonsuz ve tükenmez saygılarını sunar.

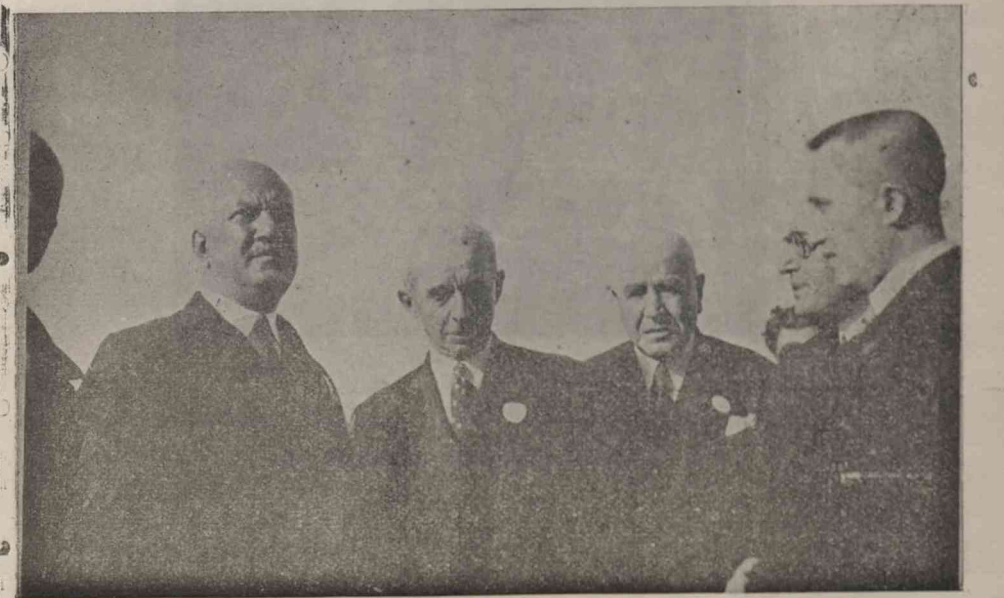

Yüce Başbakanımız Büyük Utku Anıtını Açtıktan sonra Söylevlerini verirken.

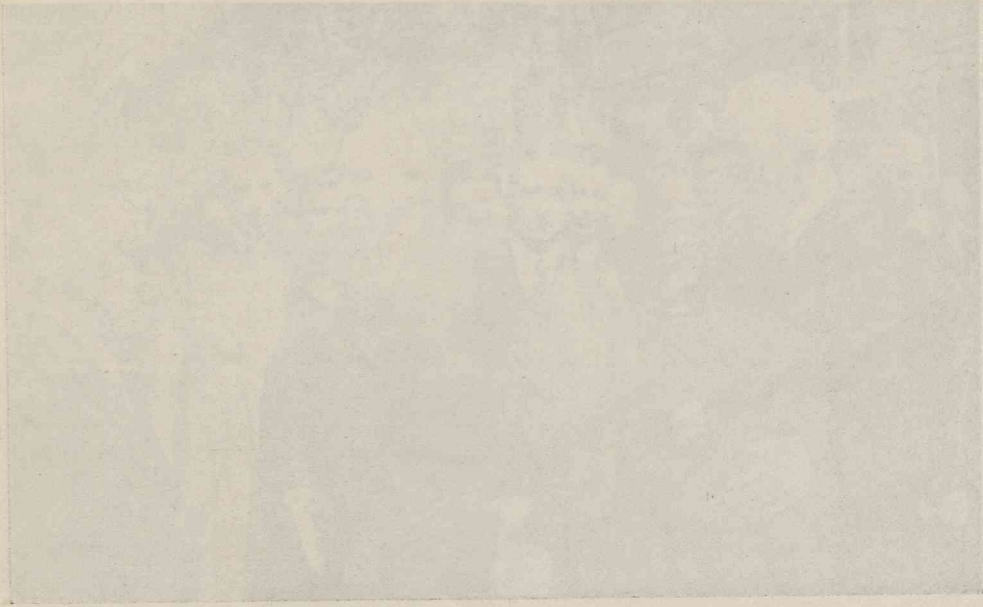
Afyon İstasyonunda Başbakanın Buluştuğu Grup

Başbakan Afyon İstasyonunda.

Başbakan Anıt Önünde.

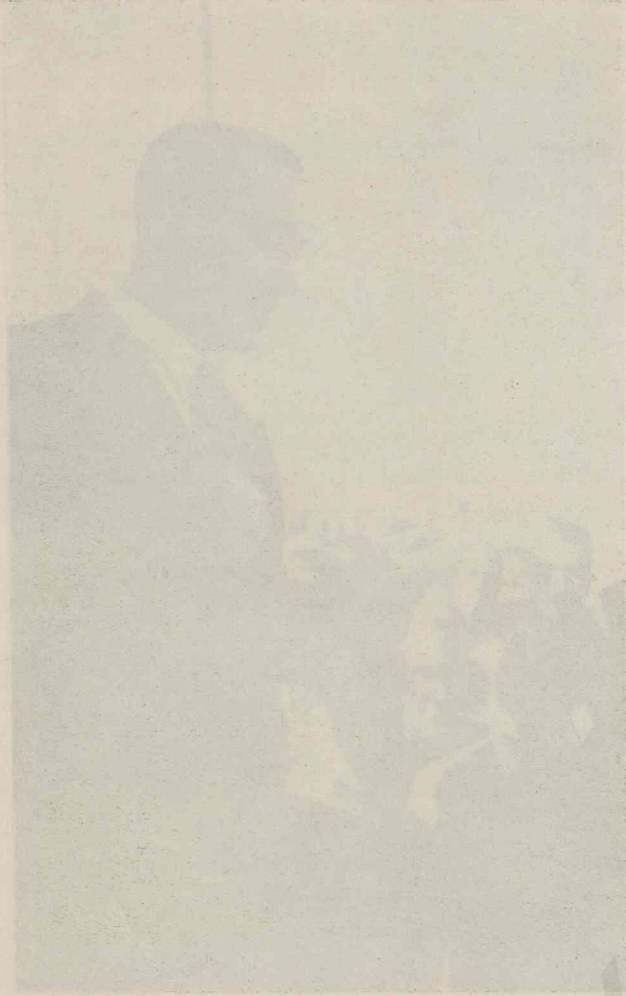
Başbakan Afyon İstasyonunda.

Başbakan Anıt Önünde.

Halkevi başkanı Anıt önünde Afyonun duygularını dile getirirken.

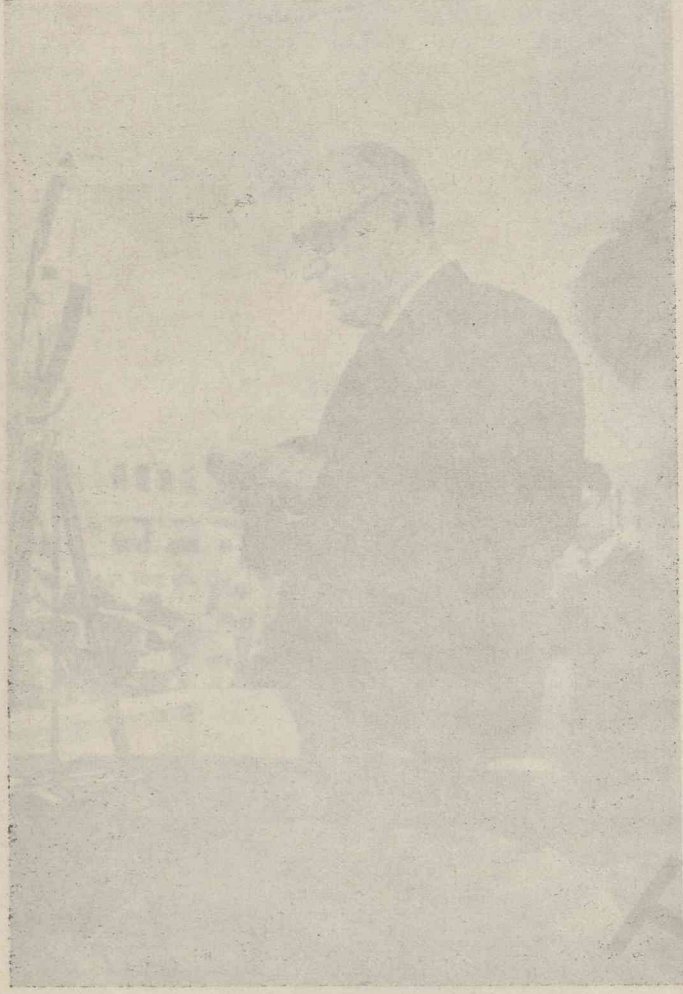

Atatürk Anıtı önünde konuşurken.

İlbay Anıt önünde söylevini verirken.

Yüz Başbakan Büyük Üstü Anıtın Açarken

İlhami Anıt önünde söyleviyi verirken.

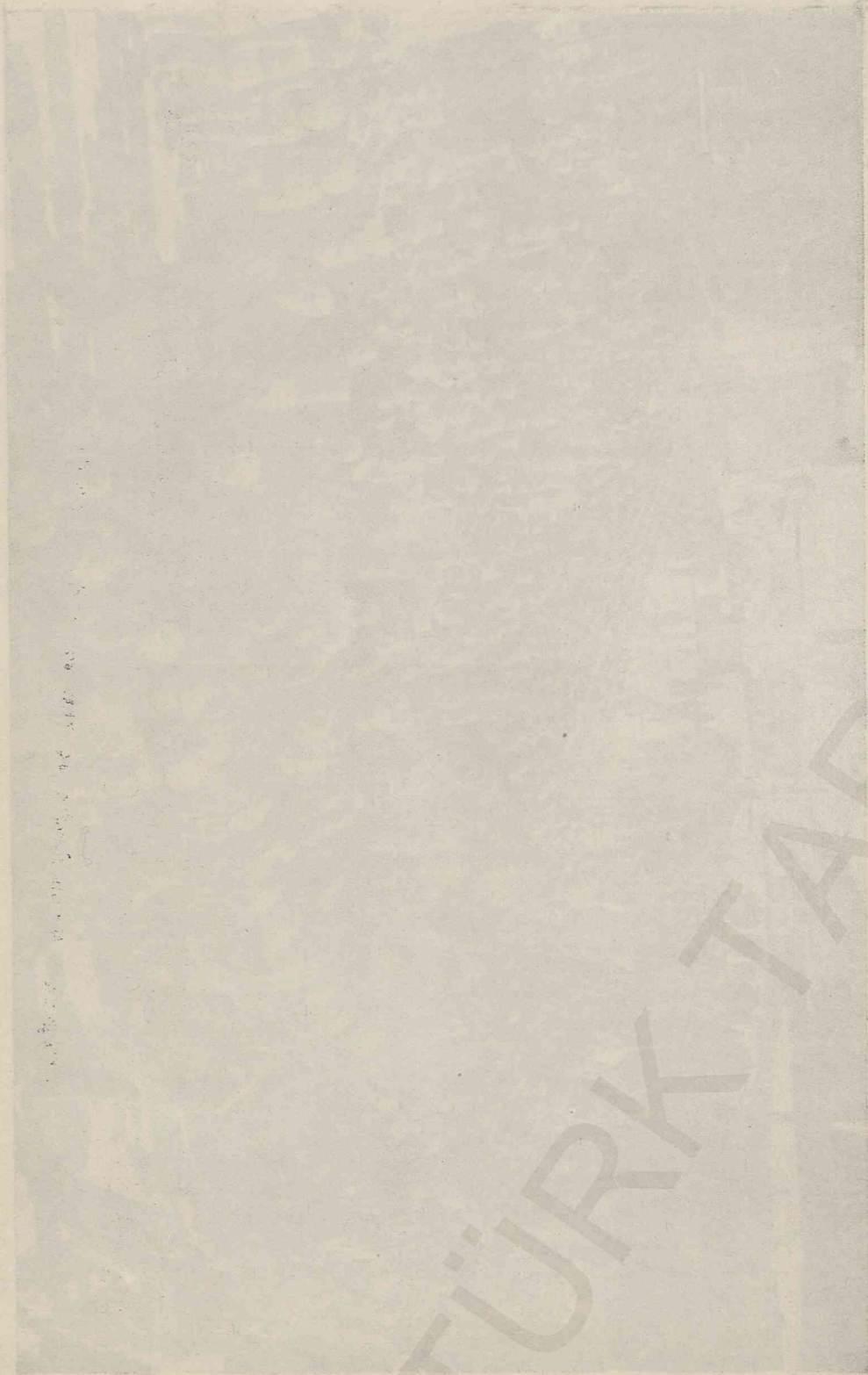

Yüce Başbakan Büyük Utku Anıtını Açarken.

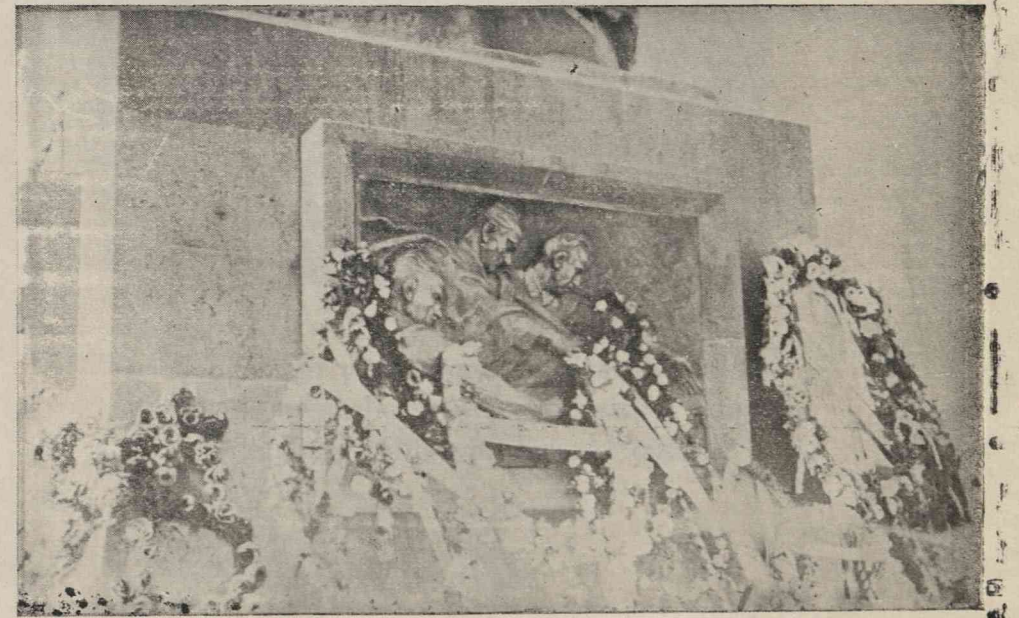
Yüce Başbakan Bülent Ecevit'in Anıtı

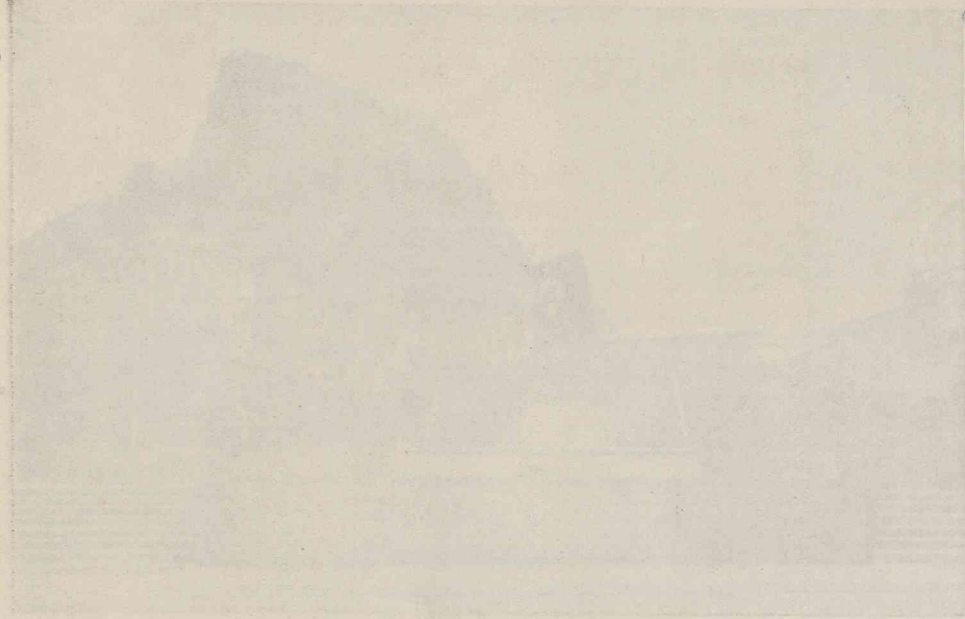
Yüce Başbakan Afyon Anıtını açtıktan sonra Halk arasında.

Büyük anıt açılmadan evvel.

Anıta konan çelenklerden bir görü.

Büyük zant açılmadan önce.

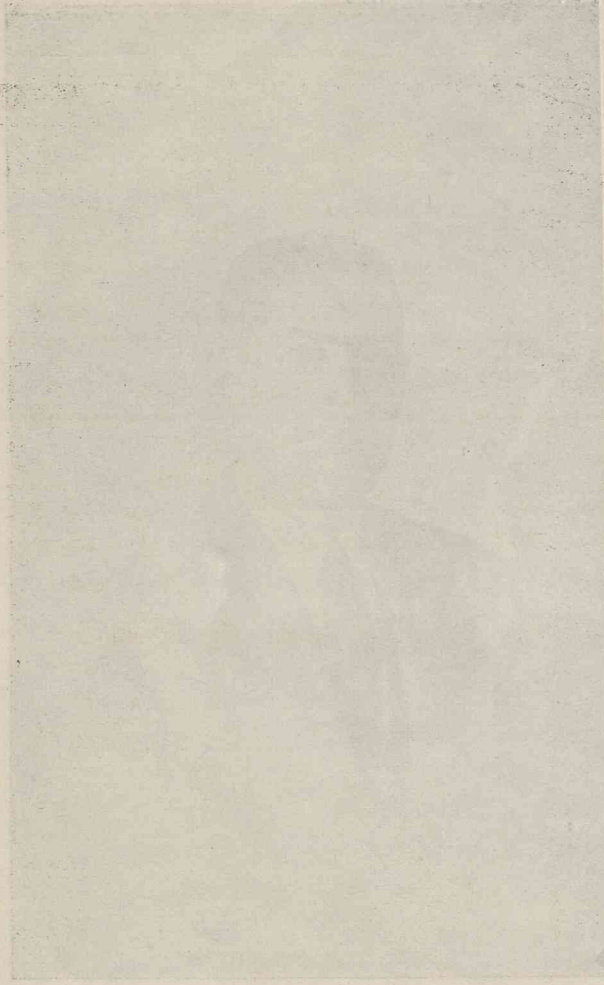

Anın koma celerinden bir gün.

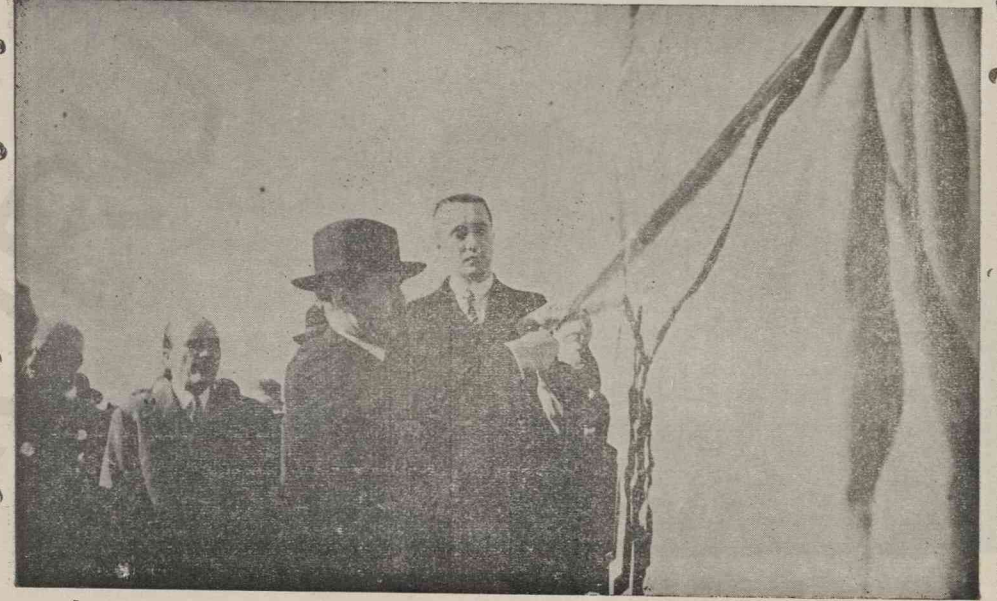

Şehrimizin güzelleşme ve onarılmasında
büyük başarılar gösteren Parti ve Uray
başkanı Hüseyin Tiryaki oğlu

Yeni mezarlıktaki Uray şehitleri anıtı.

Şehitlerin gözetim ve onarımında
büyük başarılar gösteren Parti ve Uray
başkanı Hüseyin Tiryaki oğlu

Uçak Şehitleri Anıtı Açılırken.

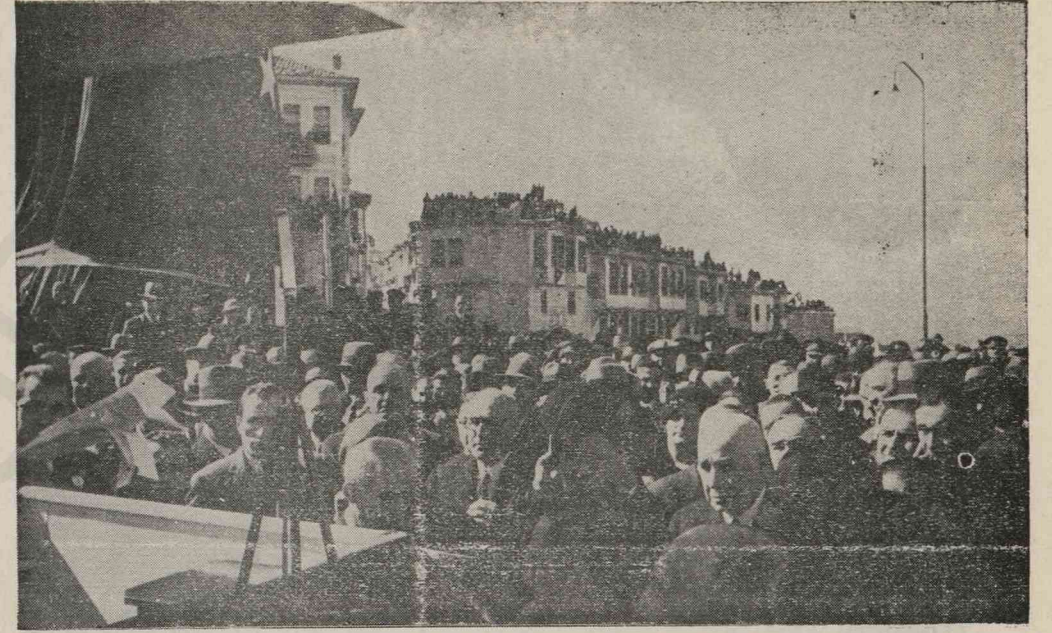
Yeni mezarlıkdaki Uçak şehitleri anıtı.

Uçak Sehil İsti Anıtı Açılırken.

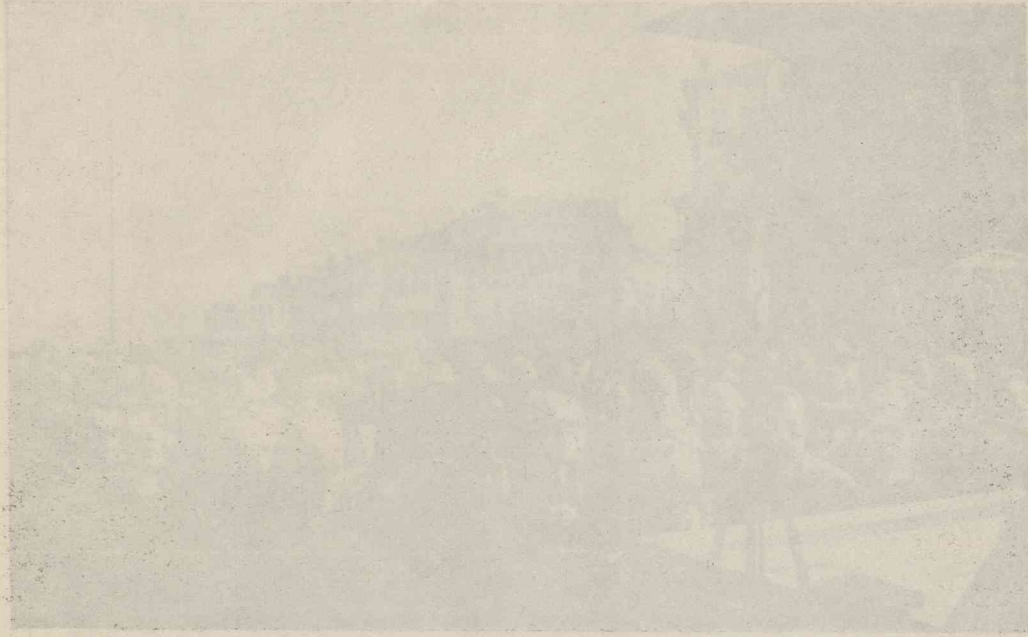
Yeni mezarlıktaki Uçak Sehil İsti Anıtı.

Anıt önünde söylevler dinlenirken.

Yüce Başbakan Afyon - Karakuyu yolunda.

Afyon - Karakuyu yolunda başbakanın köylülere iltifatı.

Afyon - Karakuyu yolunda başbakanın köylülere iltifatı.

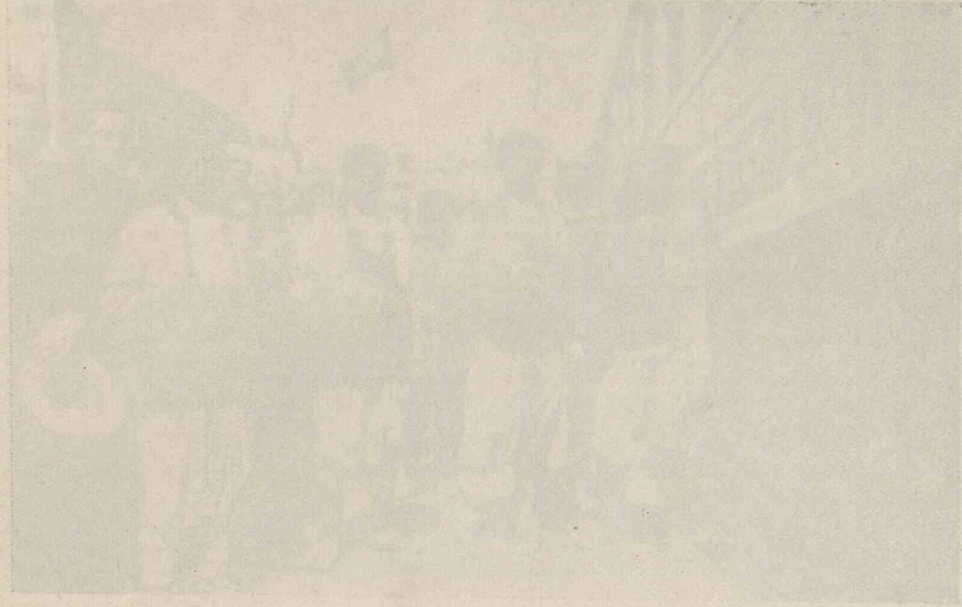
Afyon - Karakuyu yolunda Paşbakanı selâmlıyan köylüler.

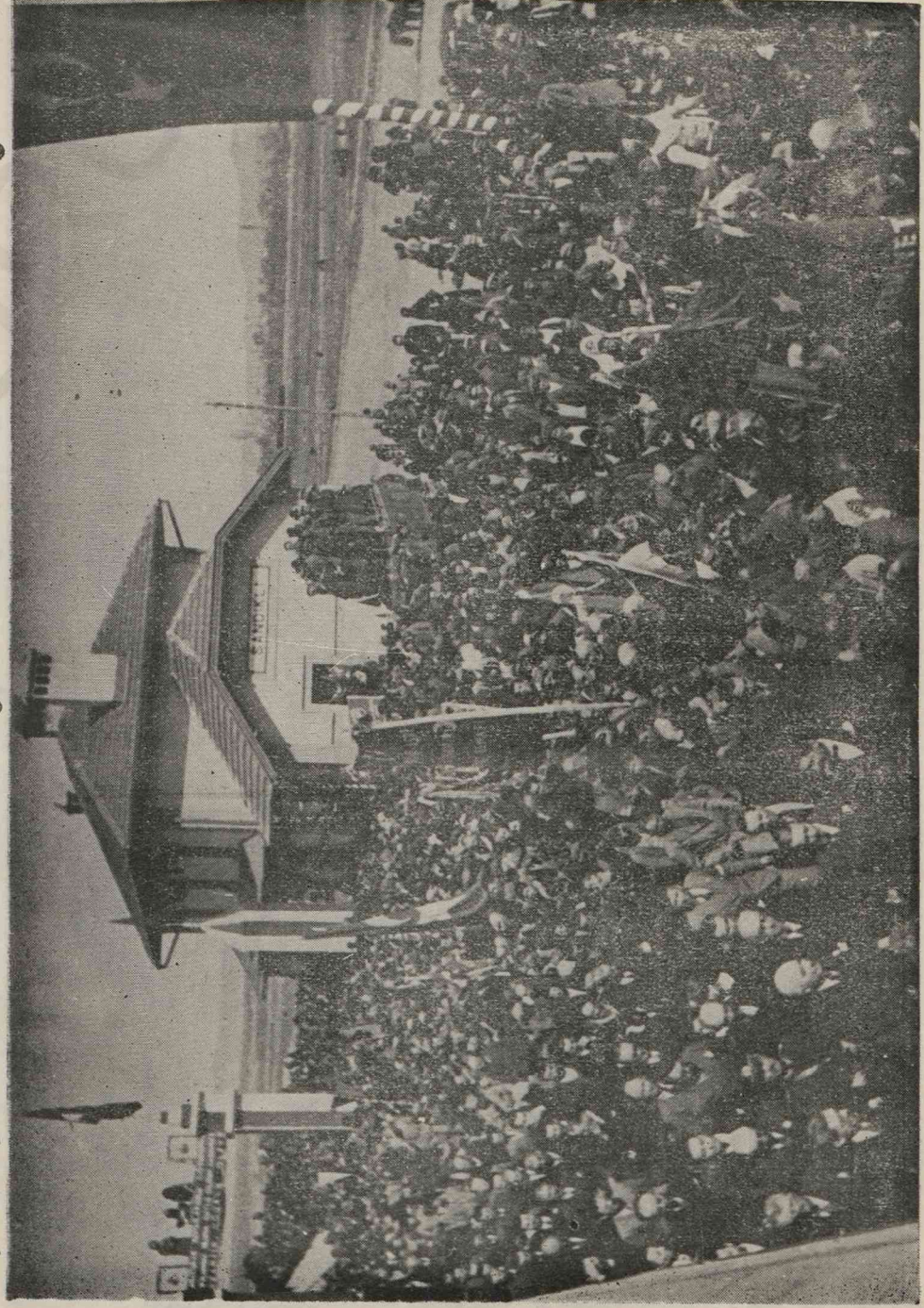
Afyon - Karakuyu yolunda başbakanın köylülere iltifatı.

Afyon - Karsakaya yolunda Başbakanın köylülere iltifatı.

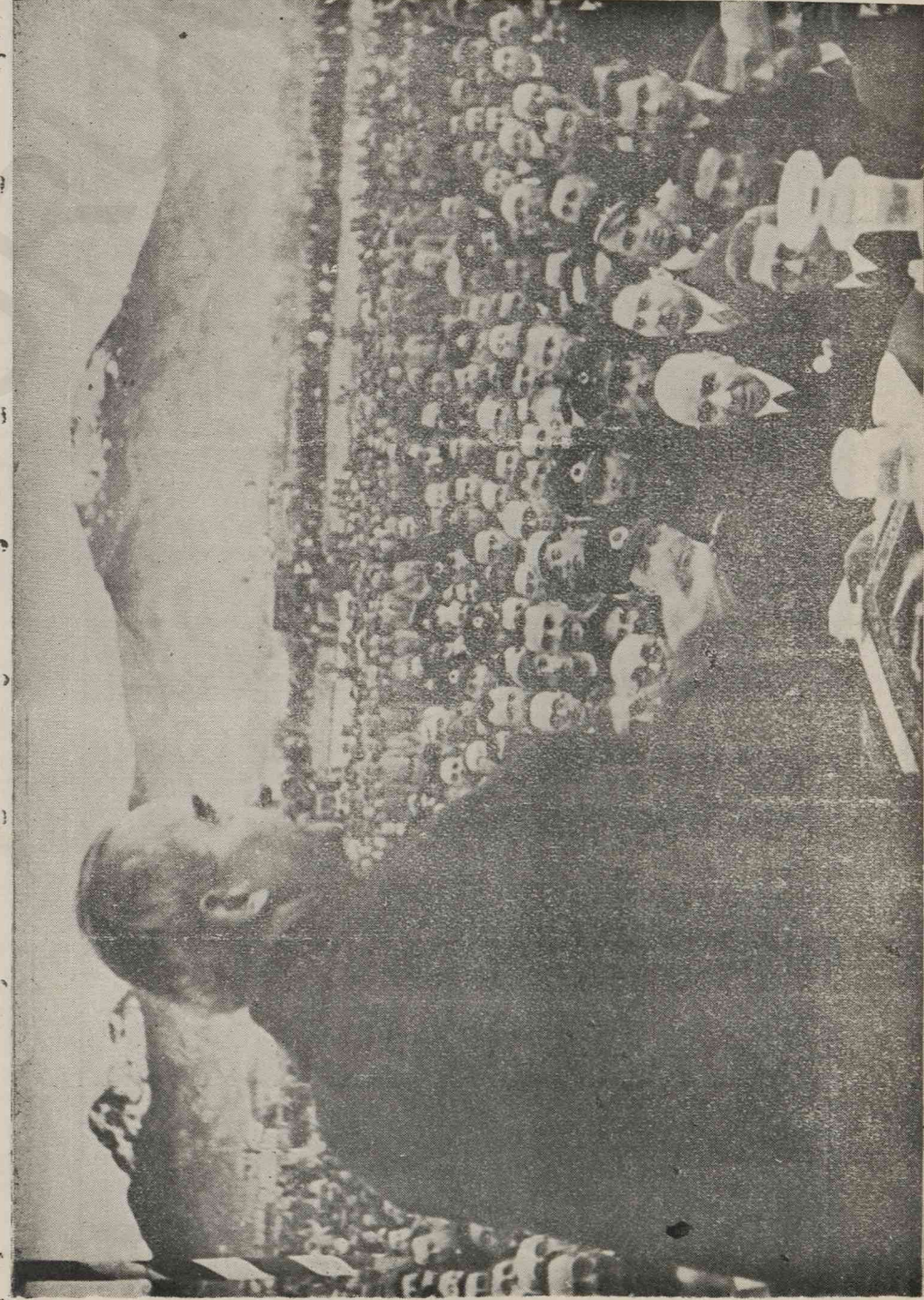

Afyon - Karsakaya yolunda Başbakanın selâmlayan köylüler.

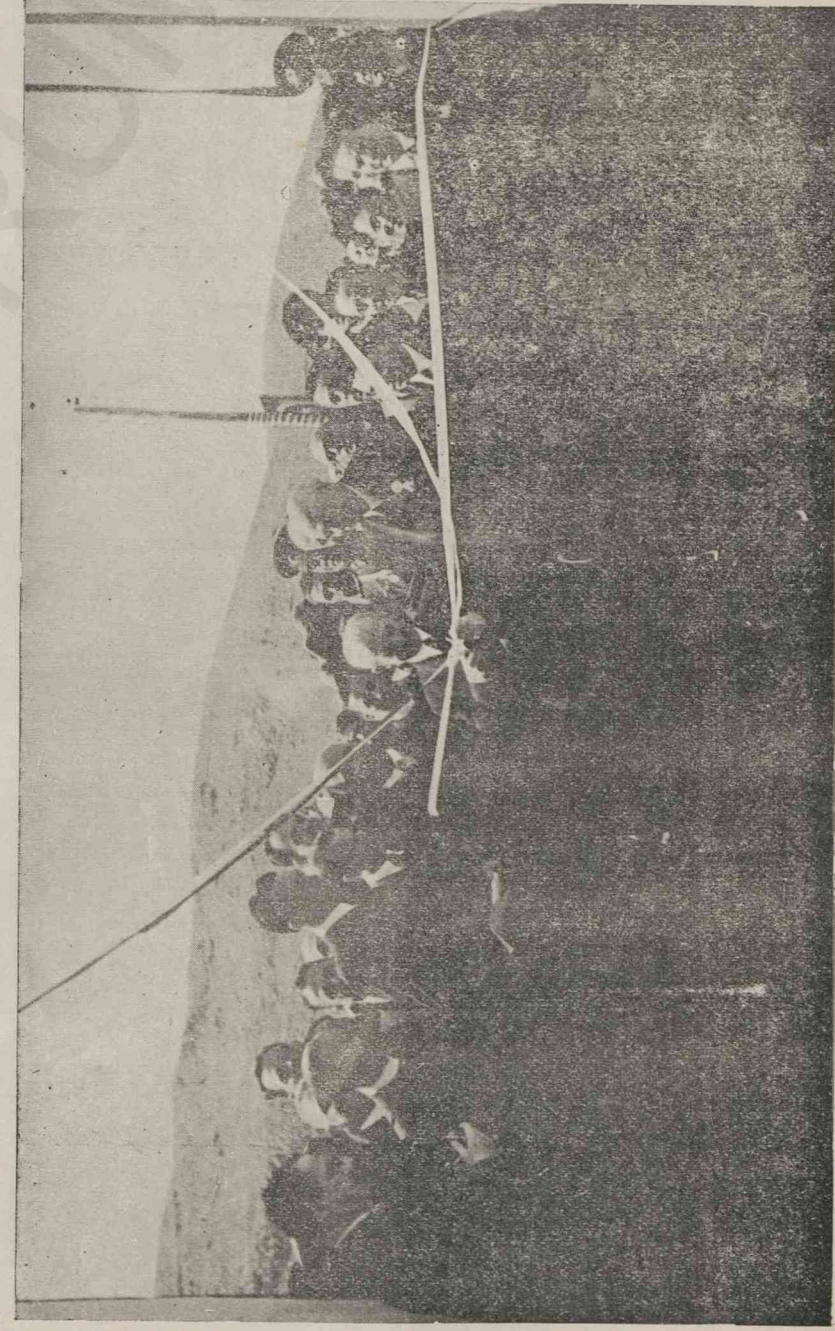
Sandıklı İstasyonunda halkın candan gösterileri.

Şuandaki işlenişinde bütün cepheler açılmıştır.

Yüce Başbakan Karakuyuda söylevlerini verirken.

Yüce Başbakan Karakuyunun açılışını anlatıyor

Yüce Başbakan Karakuyuda Afyon - Karakuyu kısmını açarken.

Алгебра және Көпмүшеліктер - Көпмүшелік теориясы

10
Kuruş.

İSTİF KURUMU

TÜRK TARİH KURUMU

Kurum Adı: TÜRK TARİH KURUMU
Sicil No: 255.7.2/24/800112
DERGİLER TAŞPINAR IV, 37-42 (1935-1936) Markası: .MARKASIZ
Bulunduğu Yer: Konusu:

